

Lokalbehovsanalys för arbetsmarknads- och socialnämndens verksamhetsområden till anläggnings- och lokalförserjningsplan 2024-2036

2023-06-28

Torstein Tysklind
Kommunstyrelseförvaltningen

tyresö kommun

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
1.1	Allmänna utgångspunkter	3
2	Befolkningsprognos	4
3	Omvärldsförändringar och påverkansfaktorer.....	5
	Lägesrapport för socialtjänsten	5
	Flyktingmottagande	6
	Ny socialtjänstlag och andra förändrade krav	6
4	Pågående uppdrag	8
5	Kortsiktiga behov	9
5.1	Behov som redan finns med i kommunens anläggnings- och lokalförsörjningsplan för 2023-2035	9
5.2	Tillkommande kortsiktiga behov inför kommunövergripande lokalförsörjningsplan 2024-2036	Fel! Bokmärket är inte definierat.
6	Långsiktiga behov	11
6.1	Behov som redan finns med i kommunens anläggnings- och lokalförsörjningsplanen för 2023-2035.....	11
6.2	Tillkommande behov inför kommunövergripande lokalförsörjningsplan 2024-2036	12
7	Behov som är lösta	12

1 Inledning

Enligt kommunens riktlinjer för lokalförsörjning¹ ska en sammanhållen lokalförsörjningsplan årligen behandlas i kommunstyrelsen. Nämnderna ansvarar för att ta fram den årliga lokalbehovsanalysen för sina respektive verksamheter, som utgör ett underlag till den sammanhållna anläggnings- och lokalförsörjningsplanen.

I januari 2023 beslutade kommunstyrelsen om en anläggnings- och lokalförsörjningsplan för 2023-2035.²

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen har nu tagit fram ett underlag avseende framtida lokalbehov inom arbetsmarknads- och socialnämndens verksamhetsområden för perioden 2024-2036. Det finns många faktorer som påverkar behovsbilden. Detta underlag bygger dels på kommunens befolkningsprognos och omvärldsförändringar, men även på tidigare utveckling av behov och andra kända faktorer.

I och med att detta är en lokalbehovsanalys läggs fokus på att identifiera vilka lokalbehov som finns på kort och lång sikt. De konkreta lösningarna kommer sedan att arbetas fram i behovsanalys och förstudier. Från behovsperspektivet är det dock intressant att beakta de tidplaner som finns för att lösa det aktuella behovet som finns.

Underlaget har tre tidshorisonter för prognostiserade behov; pågående uppdrag, kort sikt och lång sikt.

1.1 Allmänna utgångspunkter

Behovet av lokaler inom arbetsmarknads- och socialförvaltningens verksamheter styrs i stor utsträckning av socialtjänstlagen (SoL) där ansvaret för att tillhandahålla olika typer av lokaler förtydligas i 3 kap 1-2 §§ och 5 kap 7 §.

Socialtjänstlagen omfattar alla som vistas i en kommun och reglerar kommunens skyldigheter att erbjuda stöd och hjälp. Socialtjänstlagens 4 kap 1 § reglerar rätten till insatser vilket kan omfatta insatser till personer som söker hjälp med boende.

Utöver ansvaret för insatser som omfattar olika boendeformer ansvarar nämnden för en mängd verksamheter som behöver ändamålsenliga lokaler för att kunna tillgodose medborgarnas behov på bästa sätt och för att tillförsäkra medarbetare en god arbetsmiljö.

Generellt gäller att om kommunen inte har tillgång till boendeplatser eller motsvarande i egen regi är nämnden skyldig att upphandla och köpa platser

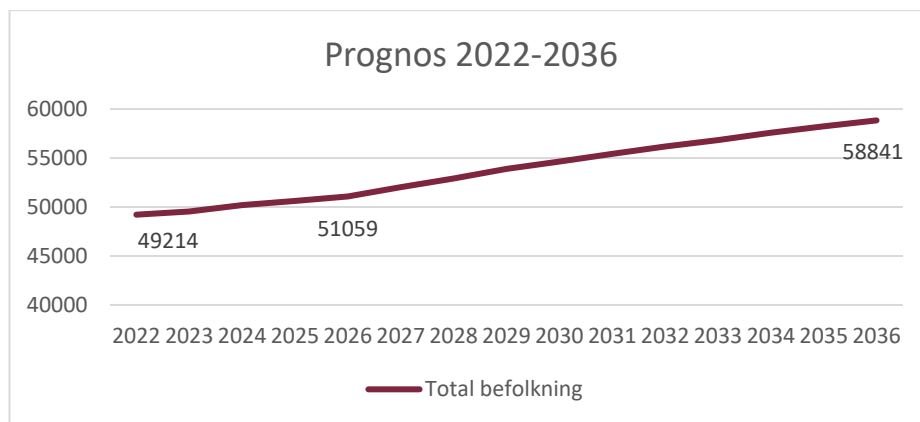
¹ Antagna i KF 2017-02-23, § 18

² 2023-01-17, § 3

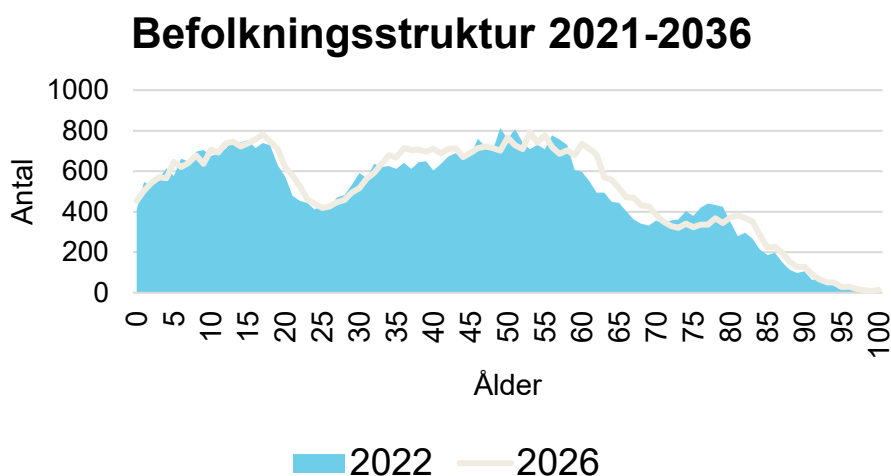
externt. Det medför i de allra flesta fall högre genomsnittliga dygnskostnader att köpa platser externt och försvårar ett långsiktigt stöd. Det finns flera fördelar med att kunna tillgodose behov på hemmaplan. Förvaltningens strategi är att insatser på hemmaplan är prioriterade före externa placeringar, både för bättre kvalitet och minskade kostnader, men också för att säkerställa att barnperspektivet beaktas.

2 Befolkningsprognos

Den demografiska utvecklingen i kommunen utgör en del av underlaget i behovsprognosen men har en relativt liten inverkan på utvecklingen för individ- och familjeomsorgen (IFO) samt verksamheterna inom arbetsmarknad och integration. Orsaker till behovet av stöd inom individ- och familjeomsorgen är mer individuella och strukturella. Behovet påverkas av faktorer som ligger utom ramen för vad verksamheterna kan påverka såsom arbetsmarknadsläget, utvecklingen av socialförsäkringssystemet, migrationen, konjunkturläget, tillgången till bostäder m.m. Vidare är det mycket svårt att förutse om just de som väljer att flytta till eller från kommunen under planperioden har behov av, eller kommer att få behov av stöd från socialtjänsten.

Kommunens befolkningsprognos utgår för prognoser för bostadsbyggande i kommunen. Prognosen visar på en ganska svag utveckling de kommande åren fram till 2026 och med att bostadsbyggandet förväntas vara svagt kommande år. Prognosen för åren efter 2026 bygger på att bostadsbyggandet börjar öka igen.

I förändringar i åldersstrukturen ser vi ett litet tillskott av kommuninvånare i 30- och 40-åringar, samt en lite större effekt för de mellan 60 och 70. Befolkningsutvecklingen förväntas i liten grad påverka behovet av individ- och familjeomsorg.

3 Omvärldsförändringar och påverkansfaktorer

Lägesrapport för socialtjänsten

Socialstyrelsen lyfter i sin årliga lägesrapport hur belastningen på socialtjänsten utvecklas. Vissa observationer kan få påverkan på lokalbehovet, och lyfts därför här.

Socialstyrelsen lyfter i sin årliga lägesrapport kompetensförsörjningen inom socialtjänsten. För närvarande är försörjningen stabil, men i många av landets mindre tätorter och landsbygdskommuner finns utmaningar att behålla och rekrytera personal. Svårigheter börjar även märkas i storstadsregionerna. Socialstyrelsen lyfter även att andelen socialsekreterare med minst tre respektive mer än fem års erfarenhet ökar. Socialtjänsten har under de senaste åren påverkats av att man har fått hantera effekter av kriser: först flyktingkrisen 2015 och följande år, sedan covid-19 pandemin och nu en begynnande lågkonjunktur. Det innebär påfrestningar på personalen som kan påverka kompetensförsörjningen på sikt.

I Tyresö kommun har behovet av bättre kontorslokaler för medarbetarna inom socialtjänsten lyfts de senare åren. Det är en fråga som ser ut att få sin lösning under 2023. Att ha tillgång till attraktiva lokaler är en viktig förutsättning för att lyckas i kompetensförsörjningen.

Socialstyrelsen lyfter vidare att det i stor grad är insatserna för barn och unga som ligger bakom att kostnaderna för individ- och familjeomsorgen ökar. 48 procent av kommunernas IFO kostnader berör insatser för barn och unga. En

del av ökningen beror på ökat antal barn och unga, men det handlar också om ökade kostnader för familjehemsvård, institutionsvård och hem för vård och boende (HVB). Dock fortsätter minskningen i antal barn och unga som placeras utanför det egna hemmet.

I Tyresö kommun pågår ett arbete inom socialtjänsten att arbeta med så kallade hemmaplanslösningar, där unga får det stöd de behöver här i kommunen. Det innebär i de flesta fall lägre kostnader och en bättre vård för den enskilda, men det fordrar att socialtjänsten har tillgång till de lokaler som behövs för insatserna.

I Tyresö ser vi behov av nya och bättre lokaler för ungdomsmottagningen. Det har visat sig svårt att lösa denna fråga på ett tillfredsställande sätt.

Flyktningmottagande

Bostadsbehovet inom integration är generellt svårt att bedöma då behovet är kopplat till det aktuella världsläget och flyktingsituationen. Under 2023 beräknas antalet kommunmottagna uppgå till cirka 9 400 personer.

Kommunmottagna omfattar nyanlända med uppehållstillstånd och deras anhöriga samt 900 kvotflyktingar. Kvotmottagandet återupptas under september vilket gör att det kommer att bli ett koncentrerat mottagande under årets sista kvartal. Det kan också bli tal om kortare mottagningstider. För den här målgruppen är behovet stort av större lägenheter då familjerna ofta är stora.

Skyddssökande från Ukraina som får uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet ingår inte i prognosen för kommunmottagandet 2023 då de är fortsatt inskrivna hos Migrationsverket. Anvisningarna kommer enligt massflyktsdirektivet kommer troligen att fortsätta även under 2024. Enligt Migrationsverkets huvudscenario uppskattas cirka 44 000 personer från Ukraina med tillfälligt skydd vara inskrivna i mottagningen den 4 mars 2025. Därefter antas omkring hälften söka asyl i Sverige om kriget fortsätter. Potentiellt kan det handla om 22 000 ytterligare ukrainska asylansökningar under 2025.

Ny socialtjänstlag och andra förändrade krav

Den nya socialtjänstlagen har försenats och nytt datum för införande är inte klart. Lagen tar sikte på mer förebyggande, främjande och tillgängliga insatser. I nuläget är det osäkert hur det kan komma att påverka förvaltningens behov av lokaler men det kommer sannolikt innebära ett ökat behov då kommunen ska tillhandahålla fler tidiga insatser. Förvaltningen ser redan nu att resursenheterna har behov av större och fler lokaler.

Socialtjänsten ska erbjuda våldsutsatta personer stöd och hjälp att ordna stadigvarande boende (se allmänna råd till 7 kap. 1 § SOSFS 2014:4). Boendet kan antingen vara i hemkommunen eller i en annan kommun beroende på situation.

Bostadsbrist, höga krav för hyreskontrakt och ekonomisk utsatthet är några av de hinder som gör att våldsutsatta har mycket svårt på bostadsmarknaden. Våldsutövaren kan också fortsatt vara en stor risk, vilket kräver god säkerhetsplanering och i vissa fall att den våldsutsatta måste flytta till en helt ny kommun.

Med utgångspunkt i regeringens uppdrag till Länsstyrelserna att kartlägga kommuners insatser för att hjälpa våldsutsatta personer att ordna stadigvarande boende efter vistelse i skyddat boende eller annat tillfälligt boende, behöver förvaltningen kunna erbjuda alternativa boenden.

I Tyresö kommun har boendekedja för våldsprevention upprättats. Boendekedjan syftar till att ge stöd för att på sikt tillgodose stadigvarande boende för våldsutsatta. Insatsen bygger på att personen saknar förmåga att lösa sin boendesituation i närtid och att behovet av skydd är begränsat.

Förvaltningen ser ökning i antal ärenden som rör våld i nära relation under första halvåret 2023, vilket kan medföra ökat behov av lägenheter i boendekedjan.

4 Pågående uppdrag

Nedan beskrivs redan kända och pågående uppdrag som identifierats i nämndens underlag från tidigare år och som kommunstyrelsen i samband med antagande av den kommunövergripande anläggnings- och lokalförsörjningsplanen beslutat att arbeta vidare med. Arbetet med de pågående uppdragen samordnas genom den strategiska lokalgruppen och kommunens lokalstrateg.

Fas	Nämnd	Lokal/ Anläggning	Beskrivning
Genomförande	ASN	Öppenvårds- behandling missbruk, Måsen	Verksamheten har flyttat till tillfälliga lokaler, Villa Granbacken, som är planerade att rivas under 2024. När dagverksamheten för äldre dementa lämnar Regnbågsgatan kan Måsens verksamhet ta över dessa lokaler. De bedöms vara helt ändamålsenliga, men någon mindre verksamhetsanpassning kan bli aktuell. Inför flytten ska en behovsbeskrivning tas fram för vilka anpassningar som är aktuella. Lösningsförslag beslutas i nämnd.
Genomförande	ASN	Lokaler för öppenvård	Behov av utökade lokaler för Resursenheten/öppna förskolan i samband med att ny socialtjänstlag träder i kraft. Det innebär ett utökat ansvar för kommunen vad gäller tidiga insatser. Behovsanalys är skriven, och ärendet finns hos strategiska lokalgruppen. Lösningsförslag ska tas fram och beslutas i nämnd.

5 Kortsiktiga behov

Förvaltningen beskriver nedan de behov av lokaler som identifierats på kort sikt, dessa är angelägna och prioriterade. De kortsiktiga behoven har en tidshorisont som sträcker sig fram till ungefär 2025.

5.1 Behov som redan finns med i kommunens anläggnings- och lokalförsörjningsplan för 2023-2035

Behov som listas nedan har kommundirektören i samverkan med arbetsmarknads- och socialnämnden fått i uppdrag att genomföra.³

Arbetet med de kortsiktiga behoven samordnas genom den strategiska lokalgruppen och kommunens lokalstrateg. De kortsiktiga behoven är många men resurserna är inte tillräckliga för att påbörja samtliga uppdrag under 2023. **I planen har uppdrag som om möjligt ska prioriteras under 2023 (utöver redan pågående projekt) markerats med fetstil.**

Även om ett behov inte har prioriterats kan förvaltningen påbörja arbetet med fördjupade behovsbeskrivningar. Vissa behov kan påbörjas och genomföras då de är mindre tids- och resurskrävande, även om de inte anges som prioriterat uppdrag nedan.

Fas	Nämnd	Lokal/ Anläggning	Beskrivning
Behov	ÄON, ASN	Funktionsprogram för boendeformer för personer med sammansatta behov	Myndigheterna inom både äldre- och omsorgsförvaltningen och arbetsmarknad- och socialförvaltningen ser behov av varaktiga boendeformer. Målgrupp är personer med komplex problematik eller andra sammansatta stödbehov, där ett stadigvarande eller tillfälligt boende är en möjliggörare för att klara sin livssituation. Boendeformerna bör ha närhet till stöd från personal och eventuell tillgång till gemensamhetsutrymmen. Behovet behöver konkretiseras och värderas inför beslut om förstudier. Arbetet kan utformas som ett funktionsprogram och bör även omfatta vilka effekter olika drifts- och ägandeformer får för kommunen.
Behov	ASN	Lägenheter	Förvaltningen behöver fortlöpande lägenheter för olika brukargrupper:

³ KS 2023-01-17, § 3

Fas	Nämnd	Lokal/ Anläggning	Beskrivning
			<ul style="list-style-type: none"> • Stora lägenheter för kvotflyktingar som genomgångsbostäder • Mindre träningslägenheter med låg hyra • Satellitlägenheter om 1-2 rum och kök för mellanboende med personalstöd • Insats/utredningslägenheter 2-3 rum för boendekedja för våldsprevention, för vuxna med komplexa och långvariga stödbehov samt för familjer med utredningsbehov. <p>Lägenheterna behövs fortlöpande inom verksamheten, och det finns ett väl utarbetat samarbete med TYBO där lägenheter görs tillgängliga för förvaltningen. För närvarande får förvaltningen tillgång till de lägenheter som behövs.</p>
Behov	ASN	Stödboende, kollektiv	Behov finns av utökat antal platser på Hästskon, alternativt ytterligare ett boende för personer med socialpsykiatrisk inriktning. Boendeformen innebär personalnärvaro dygnet runt, det behöver också finnas utrymme för gemensamma aktiviteter. Närhet till allmänna kommunikationer. Omfattning: 5-10 platser varav behov finns av 1-2 fristående små hus (av typ Attefall) med ljudisolering för personer som är högljudda.
Behov	ASN	Stödboende, kollektiv	Behov finns av ett mindre stödboende enbart för kvinnor med missbruksproblematik. Omfattning: 4-5 platser.
Behov	ASN	Träfflokal	Träfflokal för personer som står utanför arbete och studier, i centrumnära läge. Skulle kunna användas av kommunen på dagtid och av föreningar på kvällar.
Behov	ASN	Ungdomsmottagning	Det finns behov av mer ändamålsenliga lokaler för ungdomsmottagningen. Framförallt är centrumnära läge och placering i fastigheten viktigt att beakta. Lokalerna är i dagsläget belägna på bottenvåningen vilket inte är optimalt. Behovet behöver konkretiseras för att finnas med i samband med andra utredningar där lokaler anpassas eller tomställs som kan passa för behovet.

6 Långsiktiga behov

Förvaltningen beskriver nedan de behov av lokaler som identifierats på lång sikt. Behoven inom detta avsnitt bygger på den långsiktiga befolkningsutvecklingen. En del behov är konkreta men osäkra i när de blir aktuella. Andra är mer kvalitativa och ännu i idéstadiet.

De långsiktiga behoven har en tidshorisont som sträcker sig fram till 2035.

6.1 Behov som redan finns med i kommunens anläggnings- och lokalförsörjningsplanen för 2023-2035

Fas	Nämnd	Lokal/ Anläggning	Beskrivning
Behov	ÄON, ASN	Vård- och omsorgsboende	Samverkansbehov med äldre-och omsorgsförvaltningen. Målgrupp äldre personer och yngre med demenssjukdom som dessutom har missbruksproblematik och/eller stadigvarande, långvarig psykiatrisk problematik. Boendeformen innebär personalnärvaro dygnet runt, det behöver också finnas utrymme för gemensamma aktiviteter, samt tillgång till sjuksköterska. Bör vara avskilt beläget från centrum och allmänna kommunikationer, gärna med tillgång till trädgård med möjlighet att odla. Omfattning: 10-15 platser.
Behov	ASN	Träffpunkt sammansatta behov	Träfflokaler och andra former av öppna insatser för personer med varaktiga sammansatta behov behöver anordnas i olika kommundelar. Behovet måste förtydligas och värderas. Utvärdering av ny lokal i Hästskon ska ske innan nästa behov kan bli tydligt.
Behov	ASN	Träningslägenheter, kollektiv	Lägenheter för personer med missbruksproblematik med behov av tillsyn av personal. Bör inte vara beläget för centrumnära men med goda kommunikationer. Dessa lägenheter ersätter Björkvägen då bygglovet upphör om cirka 6-8 år. Omfattning: 10 lägenheter samt gemensamhetslokal.

6.2 Tillkommande behov inför kommunövergripande lokalförsörjningsplan 2024-2036

7 Behov som är lösta

Fas	Nämnd	Lokal/ Anläggning	Beskrivning
Klart	ASN	Försökslägenheter/ förtur	För att uppfylla nationell överenskommelse ”Kompotten” med andra kommuner om boende för kvinnor med behov av skydd. Omfattning: 2-3 lägenheter per år. Behovet är löst genom en boendekedja för våldsprevention
Klart	BUN, ASN	Lärstudio med behandling	Behovsanalys för lärstudio med behandling utökad till årskurs 1-9 är genomförd och godkänd i barn och utbildningsnämnden. Tidigare lokaler i Sofieberg bedöms inte fungera bra för denna verksamhetsform. Lärstudion är flyttad till tillfälliga paviljonger vid Fornuddens gamla skola. Beslut har tagits om att Lärstudion hösten 2023 flyttar permanent till Tyresö förskolas tidigare lokaler.
Klart innan årsskiftet 2023/2024	ASN	Kontorslokaler myndighet/	Det finns stort behov av utökade kontorslokaler för myndighetsutövning. Lokalerna behöver vara anpassade med hänsyn till arbetsmiljö och sekretess, med placering i kommunhus. Behovet behöver konkretiseras och värderas inför beslut om förstudie. Behovet samordnas och ingår i det större behovet gällande kontorsplatser, se behov nedan KS. Under 2023 planeras en lösning genom förändrat arbetssätt för alla grupper som arbetar i nuvarande kommunhus. Syftet är att säkra att ASN får tillgång till utökade kontorslokaler.